

Siperian-kirjeitä Siirtolaisuusinstituutin arkistolle

Jarno Heinilä

Siirtolaisuusinstituutin arkisto on vastaanottanut arvokkaan, 1930-luvun loikkarisiirtolaisuutta Neuvostoliittoon koskevan aineiston, jonka rungon muodostavat nuoren kotkalaislähtöisen miehen Siperiasta lähettämät kirjeet äidilleen ja veljelleen Suomeen. Aineisto toimitettiin arkistolle digitaalisessa muodossa. Lisäksi kirjeistä on aineistossa myös puhtaaksikirjoitukset. Aineiston lähettämisestä sekä kirjeiden puhtaaksikirjoittamisesta vastasi rouva Aino Ilkkala.

Kirjeiden kirjoittaja Niilo Ranta (s. 1911) oli yksi tuhansista laittomasti Neuvostoliittoon menneistä suomalaisista ns. loikkareista. 1930-luvun alun suuren laman mukanaan tuoma pula-aika oli työntänyt hänet ja monen muun lähtemään synnyinmaastaan. Perille päästyään Ranta oli pian joutunut Siperiaan Ziman kaupunkiin, missä hän asui parakissa 80:n muun suomalaisen kanssa. Perheelleen vv. 1931–1935 lähetettyjen kirjeiden perusteella Rannan Siperiassa oleskelua leimasivat kova työnteke sekä ruoan, rahan ja vaatteiden vähyys; pehmeitä paketteja kulkikin säännöllisesti, joskin hitaasti, Kotkasta Zimaan.

Viimeisessä säilyneessä kirjeessään tammikuulta 1935 Ranta kirjoitti kyselleensä Moskovasta asiansa vireillepanosta todeten tuonnempana kirjeessä toiveikkaasti: ”eiköhän sitä tämän vuoden aikana olla siellä mailla”. Kaiketi asia, johon Ranta viittasi, koski anomusta palata Suomeen. Niilo Ranta ei kuitenkaan koskaan palannut kotimaahansa. Hänen kohtalonsa on jäänyt epäselväksi, koska yhteydenpito Suomeen on ilmeisesti katkennut yllämainitun kirjeen jälkeen.

Aineistossa on kirjeitä Niilo Rannan lisäksi myös Alma Koskelta, joka asui Zimassa samaan aikaan Niilo Rannan kanssa. Alma oli myös lähtöisin Kotkasta. Vuonna 1957 edelleen Zimassa elänyt Koski kirjoitti kirjeessä Rannan äidille, miten Niilo oli 20 vuotta ai-

emmin matkustanut toisten miesten kanssa jonkin ” ja enempiä en tiedä hänestä mitään”. Samassa kirjeessä hän pyysi vielä lähettämään Niilon henkilötiedot selvittääkseen tämän kohtaloa. Jos Alma Koski saikin tiedot käyttöönsä, ei niistä ollut apua. Niilo Rannan jälkien häviäminen 1930-luvun puolivälin jälkeen viittaisikin lähinnä Neuvostoliiton johtaja Josif Stalinin samoihin aikoihin käynnistämiin mielivaltaisiin vainoihin, joiden seurauksena myös tuhannet suomalaiset menettivät henkensä.

Rouva Aino Ilkkalan aineisto on tärkeä lisä alan tutkijoille ja yleensäkin suomalaisten kohtaloista Neuvostoliitossa kiinnostuneille.

